

8 בנובמבר 2017

לכבוד
אלי"מ איל טולדנו
יועמי"ש איר"ש

שלום רב,

הנדון: תפיסה והחרמה של מבנים יבילים ללא שימוע וללא הליך לפי

תקנות בדבר העברת טובין (הובלת מבנים יבילים)

1. אנו פונים אליך בעקבות השימוש הגובר בצווי תפיסה והחרמה של מבנים יבילים מאוכלסים, המצויים בשימוש של פלסטינים המתגוררים בשטחי C בגדה המערבית. הרחבת השימוש בתקנות בדבר העברת טובין (הובלת מבנים יבילים) מותירה את התושבים ללא קורת גג וללא כל אפשרות לנסות ולשנות את רוע הגזירה, שכן ההחרמה מתבצעת באופן מיידי, מעכשיו לעכשיו, ללא שימוע וללא כל הליך.
2. בדיון בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת מיום 27.6.2017 סיפר מרקו בן שבת, מנהל יחידת הפיקוח במינהל האזרחי, כי במחסני המינהל מצויים 500 מבנים יבילים שהוחרמו מפלסטינים. לדבריו, כל שנדרש כדי לפרק ולקחת את המבנה היביל הוא תצהיר של עובד יחידת הפיקוח. מעבר לכך אין כל הליך מנהלי, משפטי או פרוצדוראלי אחר. עוד סיפר מר בן שבת, שהשימוש בצווי החרמה נועד למנוע עתירות לבג"ץ נגד צוים שהוצאו בגין הפרת חוקי התכנון והבניה, וזאת בשל העומס שריבוי העתירות יוצר על הייעוץ המשפטי.
3. השימוש בהחרמה של מבנים יבילים החל בעקבות דוח טליה ששון, שעסק בהתמודדות עם מאחזים לא מורשים של ישראלים בגדה המערבית. דוח ששון המליץ על יצירת כלי מינהלי לסילוק מיידי של קראוונים, ונכתב בו בבירור כי "קביעה כאמור מחייבת מתן זכות שימוע והשגה לחשוד בביצוע העבירה, וזאת טרם תפיסת הקרוון וסילוקו מהשטח" (ראה דוח ששון עמ' 301). בעקבות המלצות הדוח תוקנו התקנות המאפשרות החרמה מינהלית של מבנים יבילים: תקנות בדבר העברת טובין (הובלת מבנים יבילים) (יהודה ושומרון), תשנ"ג-1993. בתחילה תוקנו התקנות כך שניתן יהיה להחרים מבנה יביל תוך 30 יום ממועד הצבתו. בנובמבר 2015 התקנות תוקנו שוב כך שניתן יהיה להחרים מבנה תוך 60 יום ממועד הצבתו, כדי להרחיב את האפשרות להחרים מבנים יבילים של קהילות פלסטיניות. למרות הקביעה בדוח ששון כי יש להעניק זכות שימוע והשגה, אלו לא נכללו בתיקונים.

4. הזכות לשימוע ולטיעון היא דרישת סף שמטרתה שמירה על הגינות בהליך מינהלי. היא באה להגן על האינטרס של האדם הנפגע, ולהבטיח את התקינות של ההליך. על כן, שמירה עליה היא אינטרס של הרשות ושל האדם הנפגע גם יחד. החרמת מבנה מגורים, קל וחומר מבנה מאוייש, ללא מתן זכות שימוע ובמטרה למנוע הליך משפטי אינה ראויה, נוגדת את כללי המינהל התקין ומהווה פגיעה בזכויות אדם.

5. החרמה ללא מתן זכות שימוע נוגדת באופן ישיר גם את ההלכה הפסוקה בישראל:

”הקיום של כללי דיון הוגנים בעניינו של אדם, מתבטא, בין היתר, בכך, כי מי שצפוי לפגיעה חמורה בנפש או ברכוש תינתן לו הודעה מראש על כך ותוענק לו הזדמנות להעלות השגותיו בעניין זה. כלל זה חל גם כאשר החוק מתיר פעולה על אתר, כגון החרמה מיידית של רכוש...”¹

6. דרך המלך לאכיפה של בניה ללא היתר היא באמצעות הליכי תכנון ובניה. הליך ההחרמה, בו משתמש המינהל האזרחי כהליך ”עוקף שימוע ובג”ץ”, פוגע בזכויותיהם הבסיסיות ביותר של התושבים. זהו שיקול פסול שכדי להתמודד עם עומס העתירות תבוטל לחלוטין הזכות להליך הוגן, הזכות לשימוע, הזכות לקורת גג והזכות לכבוד של התושבים המוגנים בגדה המערבית.

7. על כן, אנו פונים אליך על מנת שתורה ליחידת הפיקוח במינהל האזרחי לחדול מלהחרים מבנים ללא שימוע וללא מתן אפשרות לנפגע להשמיע את דברו טרם יילקח ביתו, כפי שמקובל בכל הליך מינהלי.

כמו כן, משלא נערכו שימועים טרם ההחרמות שבוצעו, נבקשך להורות ליחידת הפיקוח להחזיר לאלתר את הציוד שהוחרם ללא הליך תקין.

8. לתשובתך בהקדם נודה, כדי להפסיק את הפגיעה החמורה ועל מנת שנוכל לשקול את המשך צעדינו.

בברכה,

רוני פלי, עו”ד

¹ בג”צ 358/88 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ’ אלוף פיקוד המרכז, פ”ד (מג) 2, 529, 540 (1989)